

Text: Milena Blažková, autorka projektu Poznej světové dědictví UNESCO | Foto: autorka a Switzerland Tourism

ZA ROMANTIKOU na švýcarské hrady

NEBÝVÁ ZVYKEM VYPRAVIT SE ZA STŘEDOVĚKÝMI HRADY A ZÁMKY DO ALPSKÉ ZEMĚ PROSLULÉ ČOKOLÁDOU, HODINKAMI A PŘESNÝMI VLAKY, I KDYŽ JSOU STEJNĚ UNIKÁTNÍ A ROMANTICKÉ JAKO TY, ZA NIMIŽ JEZDÍME DO FRANCIE, NĚMECKA, ŠPANĚLSKA NEBO SE S NIMI SEZNAMUJEME DOMA. SWISS MAG VYBRAL PĚT HRADŮ A ZÁMKŮ OD TĚCH NEJZNÁMĚJŠÍCH AŽ PO TĚMĚŘ NEZNÁMÉ.

ŠVÝCARSKÝ KARLŠTEJN

Na skalnatém ostrůvku u břehu Ženevského jezera, na vyhlášené riviéře Montreux, se v malém městečku Veytaux tyčí majestátný hrad Chillon. Už příjezd vlakem dává tušit, že se máme na co těšit – na jedné straně jezera strmé svahy malebných vinic Lavaux padajících k jezeru, zapsaných na Seznamu světového dědictví UNESCO, naproti zdvíhající se masiv zasněžených čtyřtisícových vrcholů Bernských Alp. Není divu, že v této nádherné krajině našlo zalíbení mnoho slavných světa.

Vynikající strategická poloha opevněného hradu chráněného z jedné strany jezerem předurčila jeho význam: kdo ovládal Chillon,

kontroloval i obchodní cesty mezi severem a jihem Evropy, vybíral clo a bohatl. Z těchto výhod těžili hlavně Savojsťáci, kteří hradu ve 13. století vtiskli dnešní podobu; ani později neprošel Chillon žádnými výraznými změnami a stále zůstává jedinečným svědectvím stavební činnosti své doby.

Prohlídka si zaslouží dostatek času, klidně celý den, nuda zde rozhodně nehrozí. V přízemí jsou umístěny modely, které krok za krokem ukazují, jak pevnost vznikala. Hlouiček školních dětí provázených průvodcem Samuelem živě diskutuje u každého zastavení, zvláště když podává několika zvědavcům malý dřevěný model obranné věže, aby ho po pečlivé úvaze „postavili“ do vrstevnicové mapy a následně vy-

světlili, proč věž „zbuďovali“ právě tam. Děti se aktivně zapojují – komentují mohutné dubové sloupy ve Velké síni, erby savojských panovníků, se smíchem zkouší potěžkat železnou košili, nasadit si helmici či ochranné rukavice. Postupně je ztrácím, s výkladem puštěným do sluchátek jdu jiným tempem. Zajímají mě kazetové stropy, nástěnné malby, kaple ze 13. století s arkýřovými okny i sbírka cínového nádobí, vše, co vypovídá o životě tehdejší Savojské šlechty. S dětmi se opět setkávám při speciálním „workshopu“, kdy návštěvníci dostávají možnost sestavit a zase rozebrat dřevěnou mini kopii gotické klenby. Po takové demonstraci si každý lépe zapamatuje, jak se stavělo ve středověku bez pomoci obrovských jeřábů.

VĚČNÁ INSPIRACE

Mezi první, kteří opěvovali krásu Chillonu, patřil spisovatel a filozof Jean Jacques Rousseau. V příběhu hrdinky Julie románem Nová Heloisa vylíčil krásy zdejšího kraje a příjemné klima tak přesvědčivě, že se jimi v roce 1816 nechali zlákat slavný anglický básník romantismu Lord Byron s přítelem Percy Bysshem. Podle Byronova deníku si oba užívali Chillonu, jezera i cestování. Starobylé zdi hradu s temnou minulostí a pochmurné kasematy spojené s dávnými praktikami nelidského věznění, upalování a čarodějnictvím Byrona inspirovaly k vylíčení osudu převora Françoise de Bonivarda, vězně přikovaného šest let v podzemí hradu, který získal svobodu, když roku 1536 dobyli hrad Bernští. Na sloupu, ke kterému byl za podporu reformace a odpor k Savojské šlechtě přikován, je dodnes viditelný i podpis jeho obdivovatele Lorda Byrona. Slavné básnickovo dílo Vězeň Chillonský vyšlo v roce 1846 a až po 150 letech bylo přeloženo do češtiny.

Návštěva Chillonu platila ve své době za poctu svobodě. K místu, kde trpěl Bonivard, se přijel pomodlit slavný spisovatel Alexander

Interiér hradu Chillon

Dumas a obdiv mu vyjádřil i Victor Hugo. Tajemný hrad v dech beroucí krajině přilákal Dickense, Goetha, Rilkeho, Andersena, Ruskina, Hemingwaye, v naší době v kraji zakotvili Charles Chaplin nebo Freddie Mercury. Bez ohledu na běh staletí zůstává Chillon věčnou inspirací.

ROMANTIKA S VŮNÍ SÝRA

Každé ráno vyjíždí od Ženevského jezera z Montreux čokoládový vlak Golden Pass Train s luxusními vagony Pullman ve stylu legendárního Orient Expressu. Zatímco za okny ubíhá pohádková krajina, uvnitř se podává voňavá káva, chřupavé croissants a pravá švýcarská čokoláda, vše v ceně jízdenky. Po-

hodlně usazení míříme ke Gruyères v kantonu Fribourg, po Chillonu druhému nejnavštěvovanějšímu švýcarského hradu.

Grue ve francouzštině znamená jeřáb, s jeho vypodobněním se setkáváme na každém kroku. Elegančního ptáka měl ve znaku rod Gruyères, který nechal v 11. století hrad postavit. Procházím sály plnými historie, obrazů majitelů a jejich manželek, slavných bitev, unikátního nábytku včetně zajímavých hudebních nástrojů či porcelánu. Kdysi hrad, postupně přebudovaný na pohodlné a honosné šlechtické sídlo, slouží dnes jako muzeum. I tady, stejně jako na Chillonu, dostávám tištěného průvodce v češtině.

Malebným zázeminím hradu je půvabně podhradí se stylovými domky kolem náměstíčka

s kašnou uprostřed. Obchůdky se suvenýry, za okny domů truhlíky s rozkvetlými muškáty, na několika průčelích malby, letopočet nebo malý oltářek, jinde švýcarská vlajka. „To je švýcarské až k zbláznění“, konstatuje kolega z Belgie.

Přátelské setkání se zástupci hradu probíhá při tradičním fondue, jsme přece v kraji vyhlášeného sýra gruyère. Máčeme kousky chleba do roztaveného sýra, k tomu ochutnáváme naložené cibulky, olivy, kyselé okurky, občas dojde i vařený brambor politý tak hustou smetanou, že by v ní mohla klidně stát lžička. Éterem zní tichá hudba, za prosklenou stěnou se otevírají daleké výhledy do kraje a barvami hýřící pěstěná francouzská hradní zahrada. Na takovou romantiku se nedá zapomenout.

JEZERNÍ ZÁMEK V OBERHOFENU

Dál míříme k Thunskému jezeru (558 m n. m.), jemuž kulisy vytváří sněhobílá alpské vrcholy majestátných velikánů Mnich (Mönch), Eiger a Jungfrau. Dokonalé zázemí ve stylovém hotelu Park v Oberhofenu se snovými výhledy na zámek v jezeře a bělostný řetězec hor naší euforii umocňuje.

Původní zemědělská a rybářská osada Oberhofen se v průběhu let proměnila v oblíbené lázeňské místo s trvale žijící zámožnou komunitou v počtu kolem dvou tisíc obyvatel. Návštěvníky čeká relax s lákadly, jak vyplnit volný čas – zámek obklopený exotickým parkem, romantické procházky po promenádě kolem jezera, stylové hospůdky s vynikajícími kulinařskými specialitami, výlety lodí, i pěší túry po značených naučných stezkách.

Sám zámek, jehož bohatá historie se začala psát ve 12. století, je velkolepý; osmdesát perfektně udržovaných místností v různých stylech – od gotiky přes renesanci až po baroko, včetně velké obrazárny. Nechybí unikátní látkové tapety, dřevěné obložení, kachlová kamna, rytířská výzbroj. Nejoblíbenější Orientální salon a kuřárna připomíná, že jeden z majitelů z rodu pruských šlechticů Pourtalesových působil jako velvyslanec v Istanbulu. Ten také nechal přistavět malou věž čnící přímo z jezera, z níž se naskytá parádní výhled na Bernské Alpy. Při výkladu historie registrují zmínku o hraběti Harrachovi, vlastníku řady zámků v Čechách, který se do Oberhofenu přizemil.

Od roku 1854, kdy postihl vesnici i zámek velký požár, se zde nepřetržitě staví. Zámek se udržel v soukromém vlastnictví do roku 1925, následně byla založena jedním americkým mecenášem nadace, která si na nákladnou údržbu troufla. V současnosti funguje tato památka švýcarského dědictví národního významu jako historické muzeum, sály i kaple

Jezerní zámek v Oberhofenu u Thunského jezera

na zdobení interiérů zámku, ale i zeleninu, bylinky, sladké kaštiny, kastrovník pro zdraví, ale i kiwi, letos ho prý sklidili 40 kg.

na zdobení interiérů zámku, ale i zeleninu, bylinky, sladké kaštiny, kastrovník pro zdraví, ale i kiwi, letos ho prý sklidili 40 kg.

DOMINANTA MĚSTA THUN

U Thunského jezera ještě zůstáváme, čeká nás návštěva nevelkého zámku rodu Zähringerů, původně pevnosti z 12. století. Zdobený čtyřmi věžemi a dominantním donjonem ční vysoko nad malebným městečkem rozloženým kolem řeky Aare. I tento objekt, kam ročně zavítá asi 50 000 návštěvníků, plní funkci moderního muzea – mapuje čtyři tisíce let dějin celého

Městečko Thun a jeho slavný dřevěný most

V zámku Wildeggu v kantonu Aargau dnes sídlí muzeum

regionu. Ředitelka muzea, archeoložka Lilian Raselli, nás zasnívá nejen do dávné historie kraje, ale i do budoucích plánů muzea. Bere nás na hradby s výhledem na město a při ochutnávce místních specialit, kterou pro nás nachystala, vypráví. Teprve potom s námi prochází pěti patry renomovaného muzea a ukazuje, jak náročnou a nákladnou rekonstrukcí zámek prochází. Ve vsí kráse už vyniká rytířský sál se stropem v sedmimetrové výšce, nové expozice i opravená věž, pozornost věnujeme i stylovému hotelu se čtrnácti nevšedními pokoji.

Odpoledne scházíme z hradu dolů do městečka a užíváme si úzkých uliček, malého náměstí s vyzdobenou radnicí, krytého dřevěného mostu plného květin nad dravým korytem řeky Aare vytékající z Thunského jezera, příjemnou kavárničku i lavičky kolem řeky. V přistavišti nastupujeme na vyhlídkovou loď, vrátíme se na „základnu“ do Oberhofenu.

RŮŽOVÁ VŮŇ Z WILDEGGU

Ráno už sedíme ve vlaku a jedeme k zámku Wildeggu v kantonu Aargau, což bylo kdysi panství Habsburků. Míjíme úhledná obdělávaná pole, louky s dobytčím, farmy topící se v záplavě květin, v Bernu se za okny mihne na okamžik katedrála a na obzoru zasnežené Bernské Alpy. Ve stanici Olten přeseďme na lokálku a od nádraží ve Wildeggu jsme příjemnou procházkou za dvacet minut u cíle.

Je to jiný svět. Průvodkyně v dobrovém kostýmu nám rozdává tyče, letáček a začíná předvíchat, demonstruje, jak se kdysi dbalo na zámku na tělesná cvičení. Přijímáme výzvu a snažíme se s ní držet krok, ale návod psaný švabachem je spíše zdrojem legrace. Pak už nás bere dál do zámku, nahlédnout, jak panstvo žilo, jak se bavilo a jak přísně dodržovalo etiketu.

Od konce 15. století patřil hrad rodu Effingerů, ti ho přebudovali na luxusní barokní sídlo a po celých jedenáct generací zvelebovali. Kromě péče o zámek, umělecké sbírky a nákladného života panstvo investovalo do zahradní architektury, zvláště Bernhardt Effinger žijící na přelomu 17. a 18. století se shlédl ve francouzských zahradách ve Versailles. V jeho snahách pokračovali i další. Když poslední majitelka Julie zemřela roku 1912 bez potomků, vše odkázala švýcarské vládě. Dnes v zámku sídlí muzeum.

Svahy kopce, na nichž zámek stojí, se odedávna využívá pro pěstování vinné révy. Z bylinek a růží na zahradě u zámku se vyrábějí léčivé masti a kosmetika. Pod vedením odborníků se mohou návštěvníci na chvíli stát alchymisty a nad kahaný připravovat vlastní krém. Samozřejmě ani my se nenecháme zahanbit a kdykoliv si teď doma v Praze „svým“ růžovým krémem ošetřím obličej, vytanc mi před očima proslulá a voňavá zahrada zámku Wildeggu.

POZVÁNÍ NA VÝSTAVY UNESCO 2017

Kolekce fotografií švýcarských unikátů je součástí výstavy Poznej světové dědictví UNESCO, která již 15. rokem seznamuje s jedinečnými kulturními a přírodními skvosty světa. Výstava zahájí putování po českých městech 4. dubna 2017 v městské knihovně v Mostě, v květnu se její část se Švýcarskem představí v městské knihovně v Jindřichově Hradci a druhá část ve výstavních prostorách telčské radnice, v červnu v paláci Langhans v Centru Foto Škoda v Praze (v Mostě, J. Hradci a v Praze doprovází výstavu přednáška Ing. Aleny Koukalové To nejlepší ze švýcarské přírody). Na červenec a srpen se přestěhuje na zámek Mníšek pod Brdy, na září do Plzně a říjen do Českého Krumlova. Výstavu připravila MEDIA IN pod vedením RNDr. Mileny Blažkové, záštitu převzala Česká komise pro UNESCO. Vstup i informační brožury zdarma. www.unesco-mediain.cz

UŽITEČNÉ KONTAKTY:

- www.MojeSvycarsko.com
- www.theswisscastles.ch
- www.schlossoberhofen.ch
- www.schlossstun.ch
- www.schlosswildeggu.ch
- www.goldenpass.ch
- www.unesco-mediain.cz

Autorku k cestě inspirovalo pozvání od Asociace švýcarských hradů a zámků. Devatenáct objektů z deseti švýcarských kantonů se spojilo při přípravách bohatého kulturního programu – ročně pořádají více než sto akcí, aby společnou propagaci a výměnou zkušeností podpořilo návštěvnost svého kulturního dědictví. K asociaci se hlásí hrady Chillon a Gruyères, dále Thun, Spiez a Oberhofen u Thunského jezera, Lenzburg, Hallwyl, Wildeggu, Habsburg a Heidegg v oblasti mezi Curychem a Aarau, tři hrady města Bellinzona v Ticinu a několik dalších. 2. října 2016, hned v prvním roce založení, slavil spolek úspěch s prvním švýcarským národním dnem hradů.